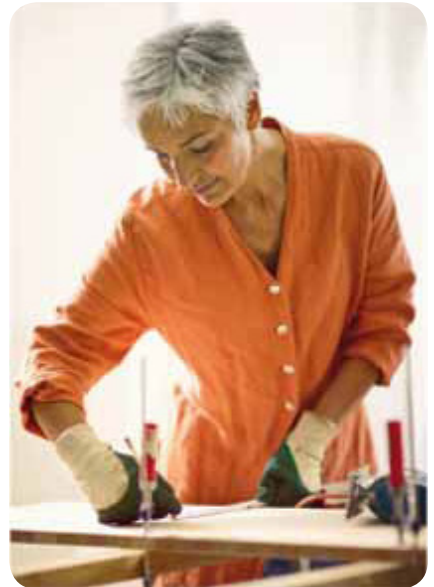




Småföretagsbarometern

Sveriges äldsta och största undersökning
av småföretagarnas uppfattningar och
förväntningar om konjunkturen

Våren 2010



STOCKHOLMS LÄN

Swedbank och sparbankerna i samarbete med Företagarna

företagarna[®]

Swedbank 
och Sparbankerna



Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om den närmaste framtiden. Underlaget för småföretagsbarometern utgörs av intervjuer med småföretag med minst en anställd och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas egen uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i redovisade index för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturindikator inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Denna gång omfattar undersökningen 4325 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren med fördel kan delas upp på länsnivå. Vi kan således mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos rikets småföretag i samtliga län. De läsare som är intresserade av undersökningsmetodik och powerpoint-bilder kan hämta hem materialet från Swedbanks eller Företagarnas hemsida.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Swedbank och Företagarna. Jörgen Kennemar (Swedbank), Lars Jagrén, John Eriksson och Lotta Norberg (Företagarna) är författare till denna publicering. Vid genomförandet av intervjuerna har SIFO Research International medverkat.

Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små företagens stora betydelse för den svenska ekonomin.

Swedbank och Sparbankerna

Företagarna

Så beräknas konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerns konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar minus procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion.

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Innehåll

Småföretagsbarometern	1
Stockholms näringslivsstruktur	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Stockholms län	3
Småföretagsbarometern – Stockholms län.....	4
1. Sysselsättning	4
2. Orderingång.....	5
3. Omsättning.....	6
Konjunkturindikatorn	7
4. Lönsamhet	8
5. Kapacitetsutnyttjande	9
Konjunkturrisiker.....	9
69 procent ser goda expansionsutsikter	10
Hinder för expansion.....	11
Småföretagskonjunkturen – län för län.....	12
Prognos och utfall genom åren	14

Stockholms näringslivsstruktur

99,1 procent av länets företag är små och de sysselsätter tillsammans 56 procent av länets totala antal privata sysselsatta.

Stockholms län	Företag	Arbetsställen	Sysselsatta
Privata företag	221 809	221 851	832 695
<i>varav småföretag (0-49 anst)</i>	<i>219 714</i>	<i>219 777</i>	<i>469 453</i>
Jordbruk	10 410	10 306	12 100
Offentlig verksamhet	741	1 218	273 354
Total	232 960	233 375	1 118 149

Källa: SCB, Centrala företags- och arbetsställeregistret 2009.

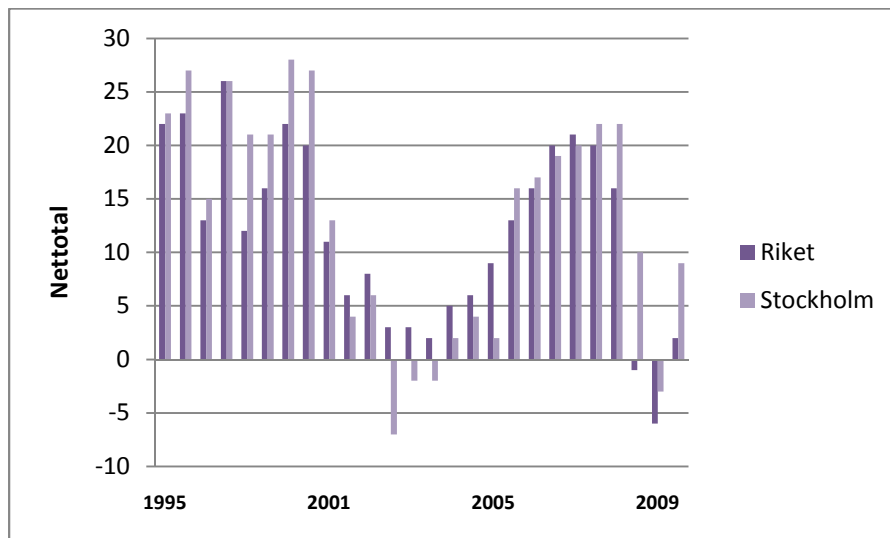
Sammanfattning av konjunkturläget i Stockholms län

- **Småföretagskonjunkturen** i Stockholm har förbättrats rejält sedan höstens mätning. Uppgången är större än riket i helhet, framför allt inom industrin. Uppgången väntas bli ytterligare starkare under det kommande året.
- **Sysselsättningstillväxten** har blivit positiv efter höstens nedgång. Det är alltså fler småföretag inom såväl industrin som tjänstesektorn som nyanställt personal än som dragit ned på arbetsstyrkan. Sysselsättningstillväxten väntas bli kraftigt positiv under det kommande året.
- **Orderingången** har också förbättrats och 38 procent av småföretagen rapporterar en ökad tillväxt av orderstocken. Orderingången väntas öka rejält under kommande år.
- **Omsättningstillväxten** har också förstärkts, men nettotalet är fortfarande förhållandevis lågt. En kraftig fortsatt förbättring väntas under det kommande året för såväl industri- som tjänsteföretag.
- **Lönsamheten** har sammantaget förbättrats något. Ökningen ligger helt på industrisidan medan tjänsteföretagen tvärtom redovisar något svagare lönsamhet. Totalt sett är dock lönsamheten fortfarande på en mycket låg nivå. Totalt sett uppger hela 33 procent av företagen uppger att lönsamheten är lägre eller betydligt lägre än normalt.
- **Kapacitetsutnyttjandet har fallit**, från 50 procent i höstens mätning till 41 procent i vårens. Det låga resursutnyttjandet kan resultera i en förhållandevis långsammare investeringsökning än och därmed verka återhållande på hela återhämtningen.
- 69 procent av Stockholms småföretag uppger att det finns goda **expansionsutsikter** på sikt, detta är något lägre än riket som helhet.
- Det främsta **tillväxthindret** för småföretagen är arbetskostnaden, som i takt med att konjunkturen förbättrats blivit viktigare än den svaga efterfrågan.

Småföretagsbarometern – Stockholms län

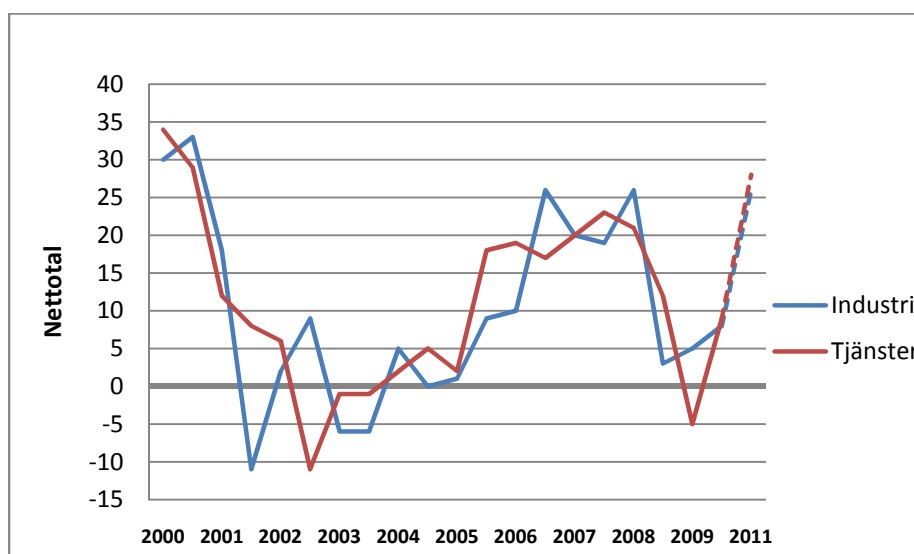
1. Sysselsättning

Efter nedgången i höstens barometer har sysselsättningen åter vänt uppåt i Stockholm. Ökningen i länet är klart större än i riket i genomsnitt. 26 procent av småföretagen uppger att de ökat sysselsättningen under det senaste året, medan 17 procent har dragit ned på arbetsstyrkan. Uppgången har skett både inom industrin och tjänstesektorn. Nettotalet för tjänsteföretagen har stigit till 9 jämfört med 8 inom industrin.



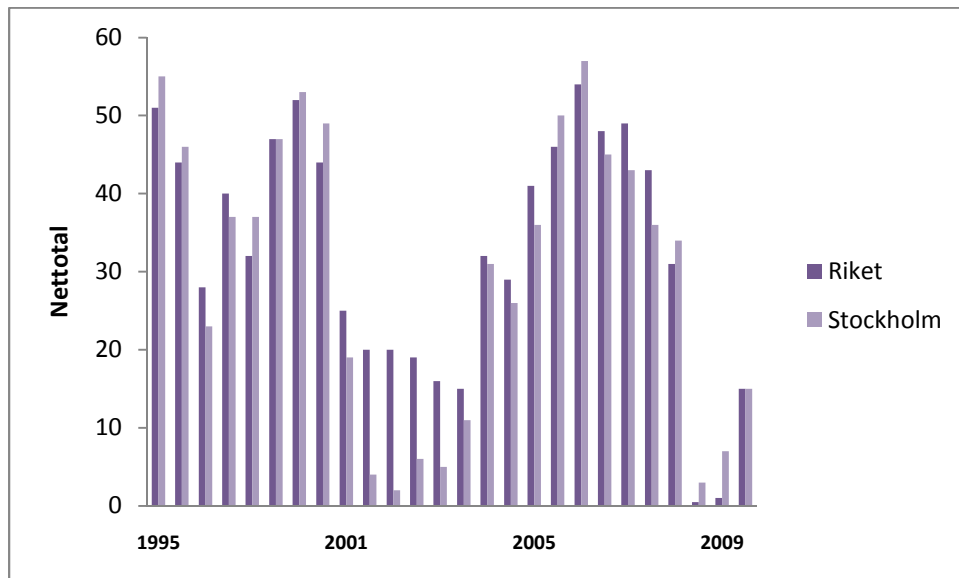
Bilden att botten har passerats när det gäller sysselsättningen stärks ytterligare av att företagens förväntningar är mycket positiva. En stark uppgång väntas inom den kommande tolv månadersperioden. Nettotalet för sysselsättningen väntas stiga till nästan samma nivå som under högkonjunkturen 2006-2007. Optimismen är i stort sett lika stor inom industrin och tjänstesektorn.

Omkring 70 procent av de företag som planerar att öka sysselsättningen tänker göra detta huvudsakligen genom heltidsanställningar. Denna andel är något högre i tjänstesektorn än i industrin.

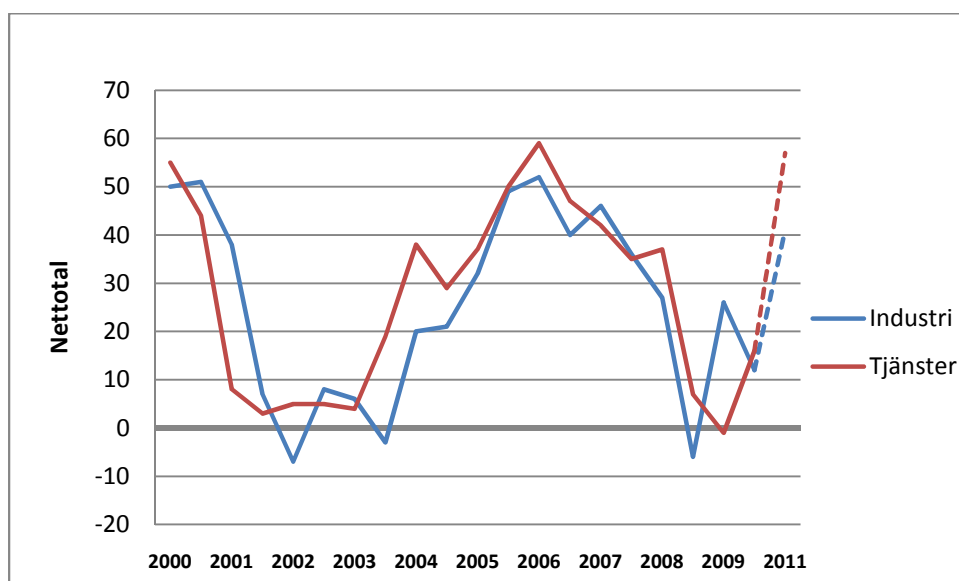


2. Ordergång

Efter två mycket svaga mätningar visar även ordergången nu en mer markerad uppgång. 38 procent uppger en ökande ordergång, medan 23 procent uppger en vikande. Utvecklingen är samma som i riket som helhet. Tjänstesektorn redovisar en något starkare ordergång än industrin.

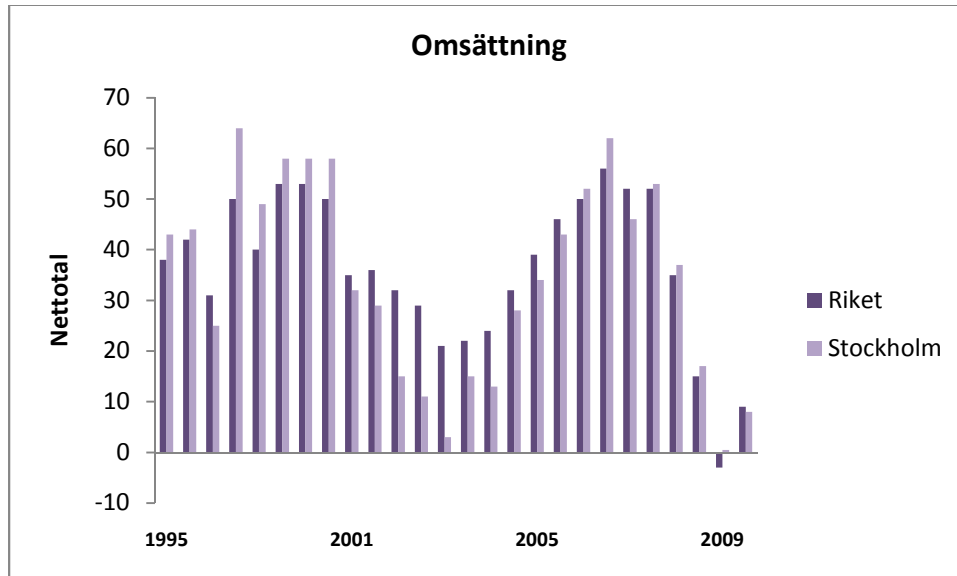


Uppgången väntas ta fart under den kommande tolv månadersperioden. Nettotalet för industrisektorn väntas stiga till 41 och för tjänsteföretagen till 57. Förverkligas detta är också det nästan i linje med högkonjunkturen i början av 2000-talet. Jämfört med riket i genomsnitt ligger industriföretagen något lägre, medan tjänsteföretagen ligger något högre.



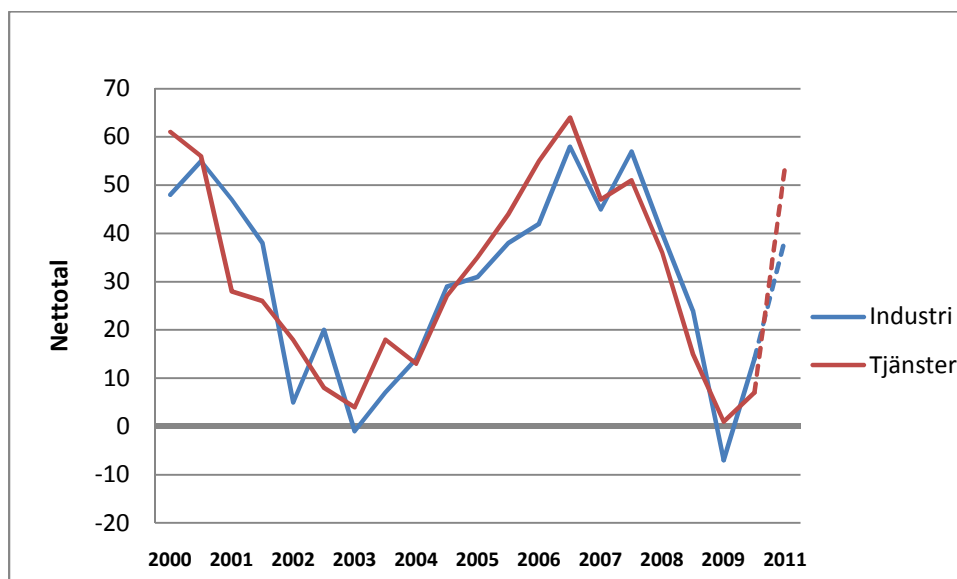
3. Omsättning

Efter att höstbarometern redovisat den svagaste omsättningstillväxten som någonsin uppmäts i länet, har den ökande orderingen nu slagit igenom även i stigande omsättning. Uppgången är dock förhållandevis svag med ett netttotal på 8.



Omsättningstillväxten har varit starkare i industrin, som också tidigare än tjänstesektorn redovisade en något bättre ordergång. Nettotalet för industrisektorn har i vårens mätning stigit till 14 jämfört med 7 i tjänstesektorn.

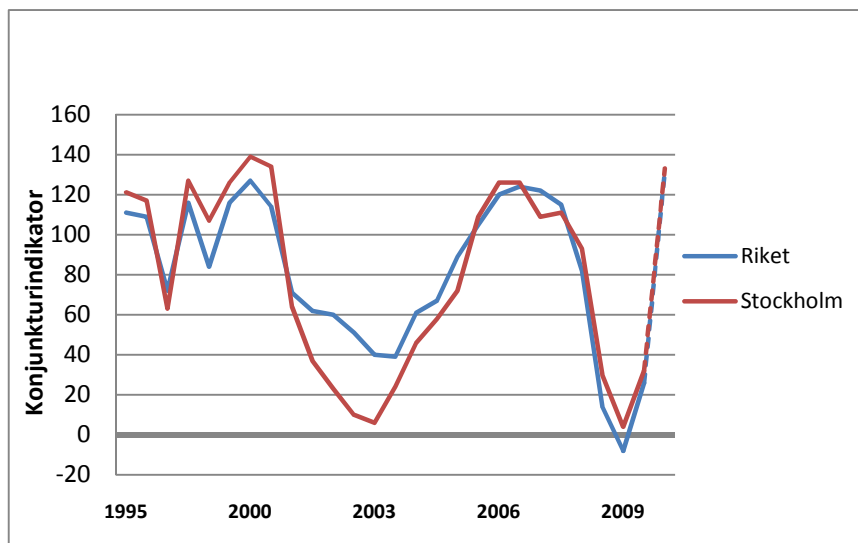
Inför det kommande året spår båda sektorerna en kraftigt förbättrad omsättningstillväxt. Sammantaget väntas nettotalet för omsättningen stiga från 8 till 52. Största delen av uppgången tros komma från tjänstenäringen. Hela 63 procent av tjänstenäringen spår en högre omsättning.



Konjunkturindikatorn

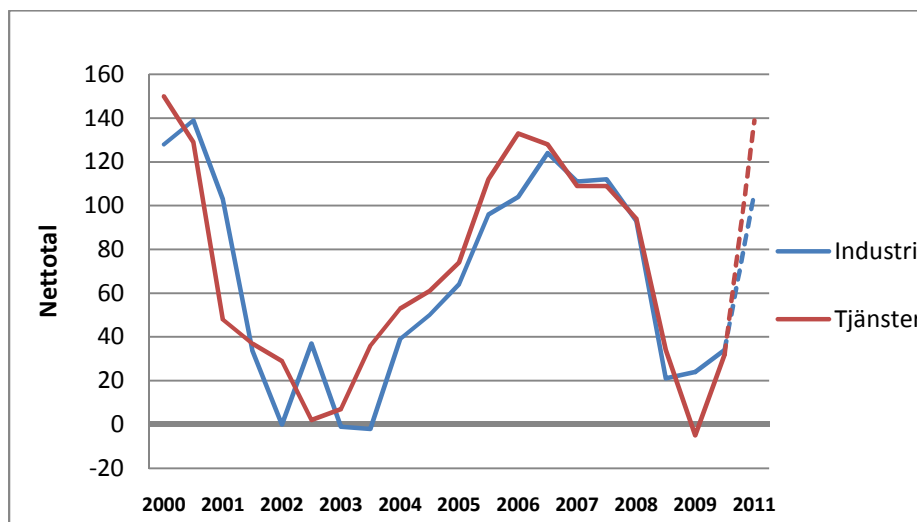
Sammantaget kan det konstateras att konjunkturen för småföretagen förbättrats rejält sedan i höstas. Detta var också i linje med företagets förväntningar. Från att ha varit nära noll hösten 2009 har index stigit till 32. Positivt för länet är att även tjänstenäringen nu bidrar till den ekonomiska återhämtningen. Tjänsteindikatorn stiger i vårens mätning från -5 till +32. Motsvarande förändring hos industrin är en ökning från +24 till +34.

Efter bottennoteringen i höstas har konjunkturen således förbättrats avsevärt. Uppgången väntas fortsätta och ta ytterligare fart under det kommande året. Index vänta stiga till 133, vilket är i linje med de mycket goda åren i början av 2000-talet. Stockholmsföretagen har således likartade förväntningar som övriga landet.



Optimismen är allra störst inom tjänstesektorn där index väntas stiga till 139, jämfört med 106 inom industrisektorn.

Den konjunkturoptimism som företagen gav uttryck för i höstens barometer har således hittills förverkligats och dessutom ytterligare förstärkts. Det finns dock flera faktorer, främst en relativ svag lönsamhet, lågt kapacitetsutnyttjande och en redan existerande brist på arbetskraft i många sektorer som kan göra den fortsatta återhämtningen mer utdragen än vad som förväntas.

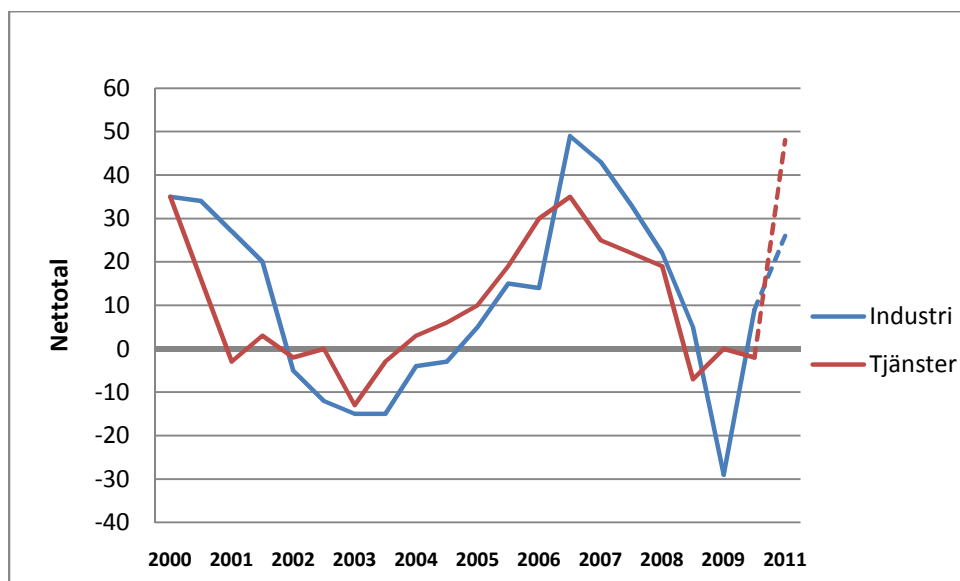


4. Lönsamhet

Lönsamheten i företagen dikterar till stor del möjligheten till expansion via investeringar och/eller nyanställningar. Lönsamheten försämrades dramatiskt under krisen och nettotalet för lönsamheten var i höstas t.o.m. negativ. Framför allt var industrin hårt drabbad medan tjänsteföretagen lyckades hålla upp vinstnivåerna bättre. Vårens mätning visar att lönsamheten fortfarande är svag. Den har visserligen ökat något i industrin, men den har samtidigt försämrats i tjänstesektorn.

Vad gäller nivån på lönsamheten uppger 33 procent av företagen att den är lägre eller avsevärt lägre än normalt, medan 14 uppger högre lönsamhet än normalt. Genomsnittet i Stockholm ligger väl i linje med övriga landets.

Lönsamheten förväntas dock öka kraftigt under den kommande tolv månadersperioden. Sammantaget spås nettotalet öka från 0 till +44, vilket är i linje med det förväntade riksgenomsnittet.

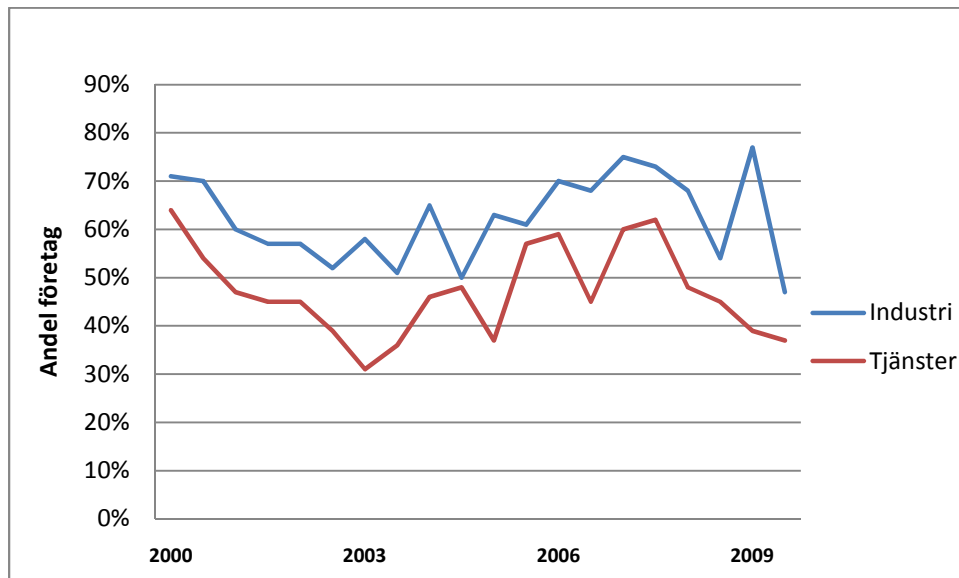


Företagens prisförväntningar

I takt med att konjturen förstärkts har också andelen företag som räknar med att kunna höja priserna stigit något. 45 procent av länets småföretag uppger att de kommer höja sina försäljningspriser under det kommande året jämfört med 29 procent i höstas. Storleken på höjningarna borde dock vara begränsade med tanke på det fortsatt relativt svaga ekonomiska läget.

5. Kapacitetsutnyttjande

Trots den ljusare konjunkturbilden fortsätter kapacitetsutnyttjandet att minska. Detta gäller framförallt länets tjänstenäring. Knappt fyra av tio tjänsteföretag uppger att de arbetar för fullt – en historiskt sett mycket låg andel. Det låga resursutnyttjandet är en indikation på att sysselsättningstillväxten kan komma bli fortsatt svag under den närmaste tiden. I industrin sjönk kapacitetsutnyttjandet rejält sedan förra mätningen hösten 2009. Detta kan bero på att tidigare beslutade investeringar nu blivit klara.



Konjunkturrisiker

Trots att konjunkturen förbättrats avsevärt sedan botten under andra halvåret 2009, finns en betydande osäkerhet om företagens optimistiska bild kommer att förverkligas. Vi har ovan pekat på en rad osäkerheter vad gäller lönsamhet, lågt kapacitetsutnyttjande och brist på lämplig arbetskraft. Den fara som småföretagen själva ser som störst är, naturligt nog med tanke på Sveriges stora omvärldsberoende, att omvärldskonjunkturen försämras. Denna faktor anges av knappt 40 procent av företagen i Stockholm.

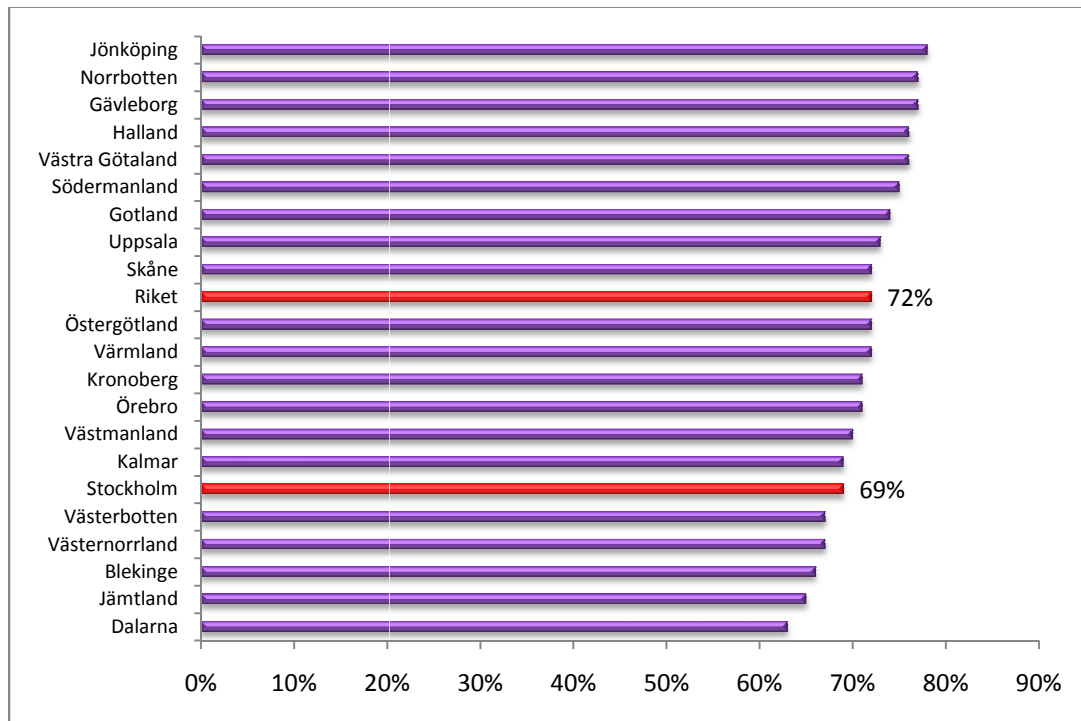
Den näst största konjunkturrisken uppges stigande räntor vara, följt av högre råvaru- och energipriser samt tillgång på krediter.

Det finns dock betydande skillnader mellan industri- och tjänsteföretagen. Stigande räntor uppges således som den allra största konjunkturrisken för industriföretagen, som ofta är högre belånade, medan omvärldskonjunkturen dominerar stort i tjänstesektorn.

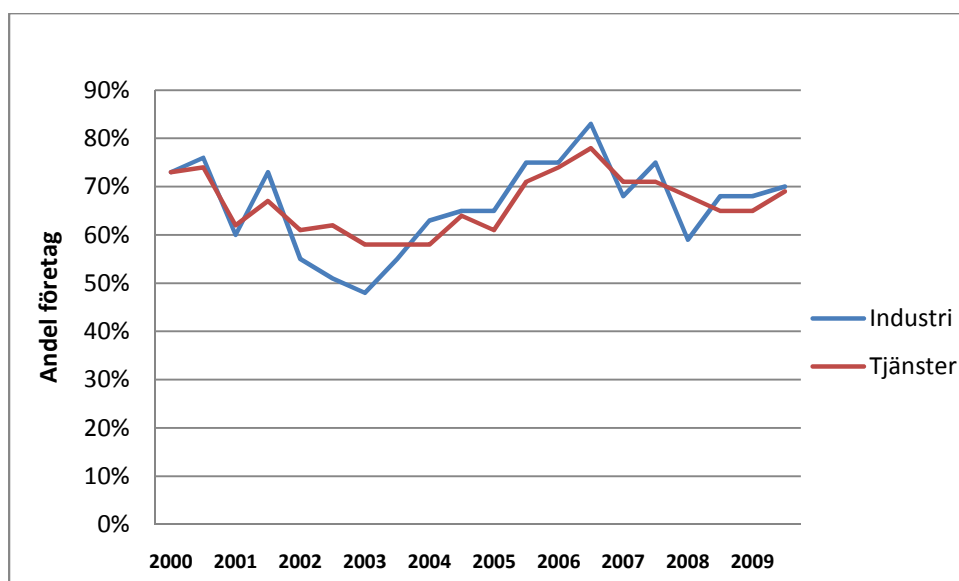
Omvärldskonjunkturen och stigande räntor är de två faktorer som uppfattas som de största konjunkturriskerna för företagen i Stockholm. Speciellt industriföretagen är känsliga för stigande räntor.

69 procent ser goda expansionsutsikter

I takt med att konjunkturutsikterna ljusnat har andelen företag som uppger att det finns goda expansionsmöjligheter ökat. 69 procent av länets företag anser att det finns goda utsikter att expandera på sikt, vilket är en något lägre andel än i resten av landet.

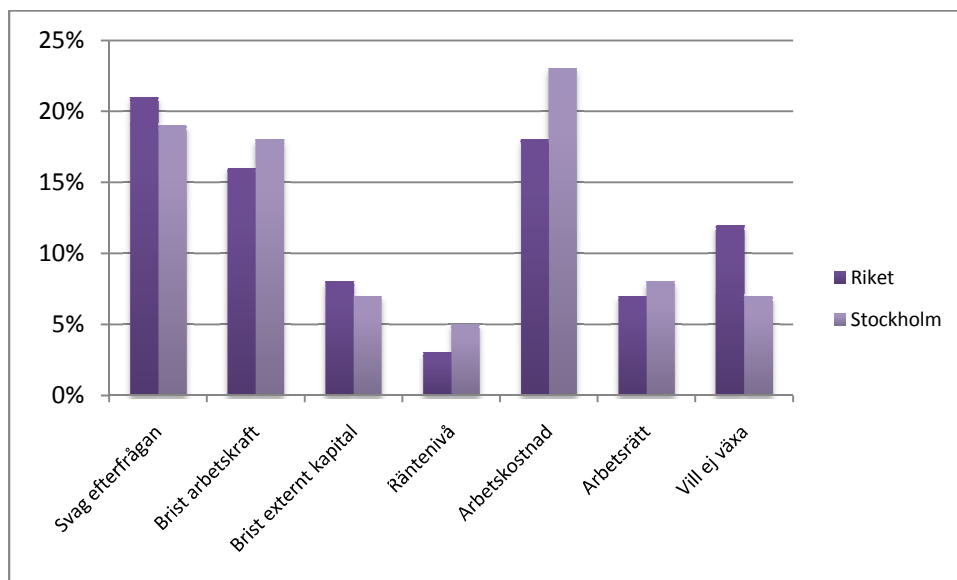


Expansionsutsikterna har förstärkts något under det senaste halvåret, tack vare den bättre konjunkturen. Både inom industrin och i tjänstesektorn är andelen företag som anger att det finns expansionsmöjligheter cirka 70 procent.



Hinder för expansion

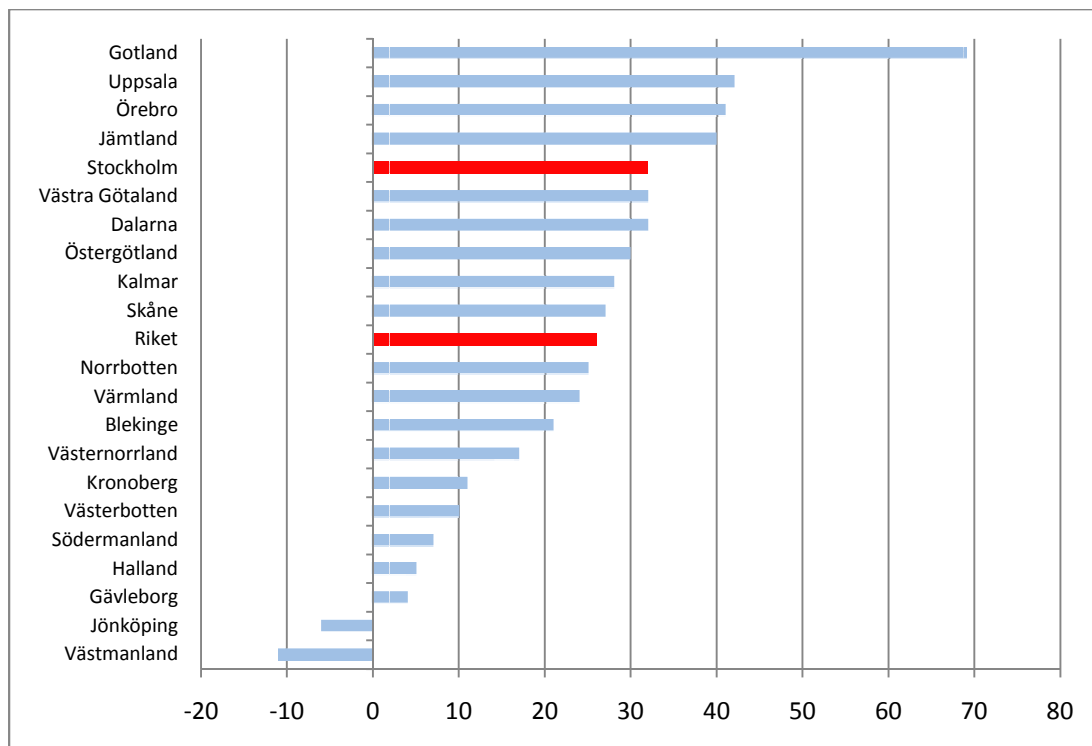
Det största tillväxthindret som Stockholms småföretag upplever är arbetskraftskostnaden. 23 procent av företagen anger detta som det största hindret, medan den svaga efterfrågan (19 procent) halkat ned till andra plats. Att arbetskraftskostnaden upplevs som det största problemet hänger sannolikt nära samman med att länet domineras av tjänsteföretag där lönekostnaderna är den överlägset viktigaste enskilda kostnadsposten. Ett oroande tecken för framtida tillväxt är att hela 18 procent av företagen anger brist på arbetskraft som det enskilt största hindret. Lika stor andel företag har också under det senaste tvingats tacka nej till order på grund av brist på arbetskraft.



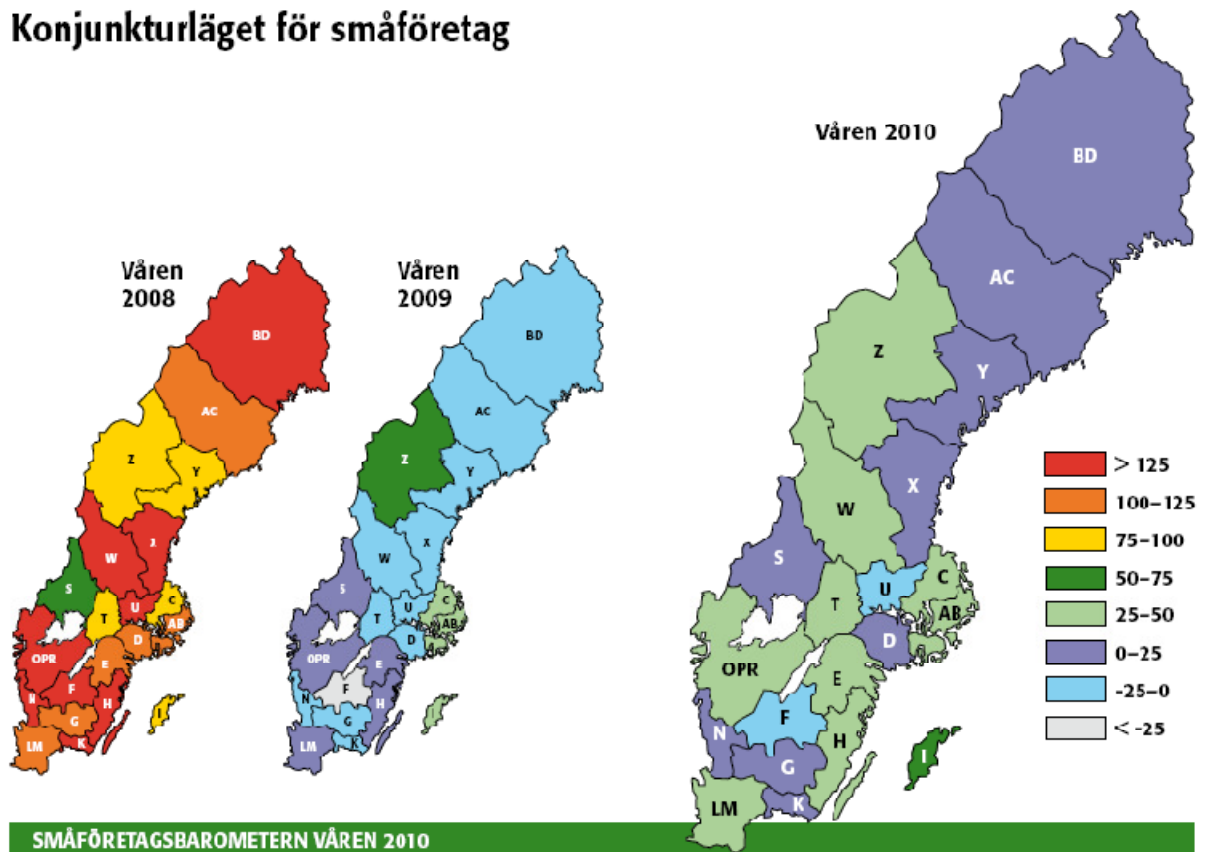
Småföretagskonjunkturen - län för län

Gotland upplever även i vårens mätning den starkaste småföretagskonjunkturen i landet, följt av Uppsala. Västmanland har den svagaste, men även för Jönköping är konjunkturindikatorn negativ. Alla län (utom Gotland som lågt extremt högt i förra mätningen) har förbättrats jämfört med höstens mätning. Totalt för riket har konjunkturindikatorn stigit från -8 till +26. Uppdelat på sektorer har industriindex stigit från -24 till +17, och tjänsteindex från +1 till +31. Det högsta konjunkturindex för industrisektorn redovisas för Örebro med 74, medan Gotland toppar tjänstesektorn med index 67.

Förväntningarna inför det kommande året är fortsatt ljusa och det samlade konjunkturindex väntas stiga till 132. Mest optimistiska är företagen i Västra Götaland, Norrbotten och Kronoberg.



Konjunkturläget för småföretag



Prognos och utfall genom åren

Småföretagsbarometern är i första hand en undersökning som tar temperaturen på småföretagens konjunkturläge. Men vi ställer även frågor om hur småföretagen tror att konjunkturen ser ut ett år in i framtiden. Till skillnad från andra prognosmakare kan småföretagen inte revidera prognoserna allteftersom ny information dyker upp. Trots denna nackdel är småföretagarna relativt skickliga på att förutsäga konjunkturen på ett års sikt (se diagrammet nedan).

Våren 2010 tror småföretagen definitivt att botten på lågkonjunkturen inföll hösten 2009, och passerat och att en ny tillväxtperiod nu inletts. På riksnivå spår småföretagen att konjunkturindikatorn uppmäts till 132 på ett års sikt, vilket historiskt sett varit en nivå som indikerat en stark högkonjunktur.

